

БТ 25527

ИСТИНИТОСТ ЖИТИЈЕ СРПСКОГ НАРОДА

ИЗ РАДНИЧКОГ ЖИВОТА

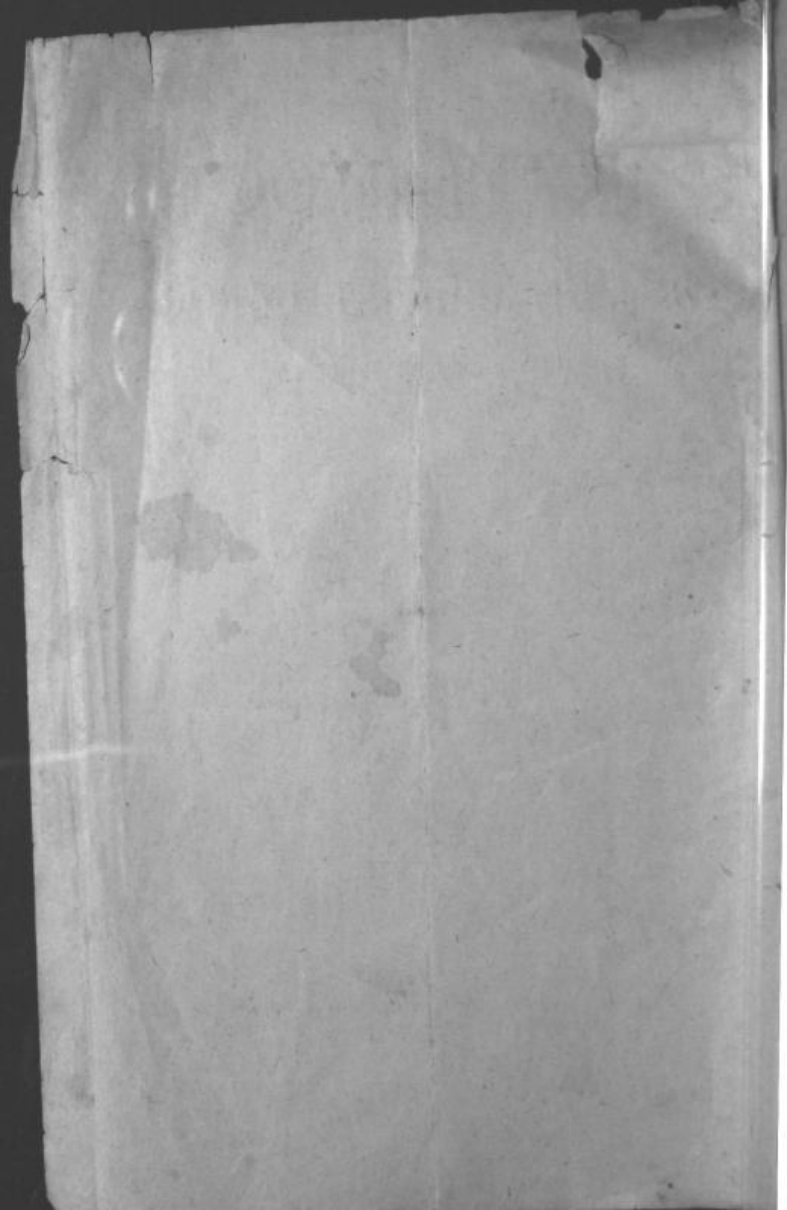

НАПИСАО
РАДОВАН Ј. БЛАГОЈЕВИЋ
РАДНИК

(ПРЕШТАМПАНО)

БЕОГРАД
ШТАМПАРИЈА „ГУНДУЛИЋ“ М. ПЕШИЋА И М. МИЛИЋЕВИЋА
ДОСИТЕЈЕВА 3
1923.

65 2552

ИСТИНИТОСТ ЖИТИЈЕ СРПСКОГ НАРОДА

ИЗ РАДНИЧКОГ ЖИВОТА

НАПИСАО:
РАДОВАН Ј. БЛАГОЈЕВИЋ
РАДНИК

(ПРЕШТАМПАНО)

БЕОГРАД
ШТАМПАРИЈА „ГУНДУЛИЋ“ М. ПЕШИЋА И М. МИЛИЋЕВИЋА
ДОСИТЕЉЕВА 3.
1923.

УНИВ. БИБЛИОТЕКА
К. И. Бр. 28577

Браћо и другови,

Та доста смо прошли кроз несреће. Но жив човек несрећу савлада, дошло доба сетимо се сада; Слобода нас ево скреће сама, Да ја својим друговима, скренем опомену; Многа дела нам сведочи; Многа дела и радови тешки, Што их народ изради витешки; Па се други њиме дичи, ком по праву му не личи, а то су г. г. буржоазија и великодостојници; Питање: Где су новци раднику вредном, Рад се тражи, он вечито ради, Но рад с' право никад не награди; од радова ево ужас прави, Где се радник за право дави, Гле радника кога нужда мучи, да у море силази научи; и он силази у дубоко море; Па ма више не изашо горе, Новца тражи да порезу плаћа, јер су дани наступили лоши, а држава изобиље троши, да одужи живот свој вајни, и за такве драгоцене сјајне, њему се једва да живи даје, Гле другог где у срцу земље живи, Целог века за хлеба продрема, вечито тражећ новца сјајног, Човечанству грдне ствара штете, Ова наша господа, крв раднику сишу а новац отимају, Ну да ли ће икад муња синути, Те окове гвоздене раскинути, Браћо, у мајдану и тамо радника има, које тамо много њих су главом платили, а наши поглавари само ћуте а целог дана спавају а ноћу звезде гледају, свет их плаћа а они им заповедају, Браћо, дошло време закона тражит да и радник једно право има, Угаљ вади свога целог века, бело лице завек гараво угљом, Рад порезе да плати држави; али браћо, дани

су наступили лоши, па не можемо више држави да одговоримо терете, јер се раји скидало одело и кожу са леђа, у фабрици гди се гвожђе лије, пушка прави да се народ бије, с' чим Владари своја права шире; и тај раденик Браћо од глади умире; Гле и лађу коју пара креће, та и она без радника неће, ту сам видо те ме душа заболела, све у зноју грешне људе голе, црног угља где у ватру мећу, те да се сретни по овај, светог шећу; ти у своје грозном веку целом, Још ни душу не подмире јелом, Гле човека што машину прави, Човечанство своје да набави; да у раду олакша му снази, али и тог однесоше ирази; Гле сељака, браћо који копа оре, кога сунце са неба горе, Који је вечито окаљан са блатом, Да другога заодене златом, И тог тако мучног земљоделца, нашег Глупо знања, још се пате као робови! Та баш онај ко ништа не ради, од овака се мучна лица гади; али злато заради.

Који неможемо на свету без њега, па баш онај ко ништа не ради; сва се господа од њега гади, његових испуцаних руку и подрпаног одела.

Гле зидара мучнога море, великашке како зидају дворе, кад погледаш да ти памет зађе: од вештине зидарове грађе, за рад такве велелепне куће, јер браћо моја, сва та господа и предузимачи скинуше раденику кожу и обућу; које немају ни хлеба ни воде, да своје душе подмире.

Браћо моја мила: од жалости не знам шта ћу рећи, Држо сам се 35 године са господом увек, у свађи био за правду раденичку, гди год сам по свету нио свуда, на страни право поље има али браћо у нашој земљи отаџбини нема ништа, раденичко право, ни закона, закон каже да смо пред њим сви једнаки и то §. 19. овај у закону само је стављен да парадира.

Браћо моја, ово није мала шала, ово није једна година дана него ово је већ низ година, браћо та и камен кад би могло знати и он би се мора расплакати.

А ово се извршава насиље на нас реденике преко воље творца, а то не знаде ни земља ни трава а од сада мора да знаде влада и владар, кад раденик нема рада; власт ваћа и осуди крива, Са гвозденим стегли га окива са том просветом обдарени смо раденици.

Данас нам је синула муња да сва дела на видела изађу, та гвоздене окове раскинути морамо, треба их предати музеју, да се браћа наша идућег века смеју, нека виде наше дане црне, шта је тело људма мучило, Да л' се мисо та у кога буди, шта ће потомство, рећи да смо били, Да ли, браћо дивљаци да ли какве стене.

Та тело је створено за душу, а душа је за истину свету, па зашто браћо моја не видимо ову мету, но све дотле док се правда овака по народу шеће српско име никада процветати неће.

Браћо моја, кад се један човек изобиљно плаћа, да по раји народноме шеће, Ја баш мислим да наше несреће види, и он ћути ништа не беседи; Ми гледамо у њега па у Бога једног да нам једном скине твојђе с' ногу, од велике злочине спасава, полицијске руке и душманске руке.

Она нас сатире наше душе мучне, и породице нас су на велике муке, када смо по тавницама, када рада немамо, наша деца од глади умиру, и муке пате, као год Исус Христос са садањим апостолима, који с' њиме тргују.

Моја душа браћо, пуна ваких чара једном оћу браћо да идем владару, да му кажем како народ схваћа, да не може више порезу да плаћа, јер су дани наступили лоши, а раденицима народу српском, отежали данци и прирези, а данаске се изобиље троши, у времену напреднога века, овоме је могло се наћи лека само који за истину тежи, ко народне сам „осећа боле, тај их лако може да утоли“.

С тим предлогом изађу да предам владару, а овај ми је главни разлог јесте.

Тешка рана на раденичком телу, што му полиција мучки крвцу сише врелу; јадне раденике јури Србе браће своје, баца у дно у тавнице, те им трули млађане снаге, доба јој је да се тога кани своја права она упропасти млађане Србадије; и осећи једно суво дрво осећ дрва без икаквог плода, што нам мутна донела вода, за тим смањити до три владике, наша Србија није баш тако велика, да нам требају толиких апостола, а за њих пак новца двоја кола, наше цркве су постале пећине продавнице свећа и зејтина, кад се крсти и венча попови само просе, кој тражи погачу, чарапе, још највећа кад с тајна износи, тад се озбиљно проси, шта да слушаш свете речи, да ли новац што по цркви звечи.

Па браћо моја, Христос је још за мрачних снова, све продавнице живих голубова, љутим бичем напоље истеро, сваког оног ко је овако верово, још је реко апостолима својим, скоро ћу се од вас раздвојити, вас ћу послат по бољем свету, „ну са вером не правите штету, од хаљине ништа не носите“, ко вас не би примио у кућу. А где нашег првог Митрополита, од кадифе капа му велика, сав се свилом заодено чистом, тргујући са мученим Христом, три дуката му је дневна плата, три дуката браћо, сува злата, све на рачун ове вере свете, о' грдне ли народ трпи штете. Свети Петар пешице је ишо, Расијао ову веру свету, али у џеп он ништа не мету, а где ове апостоле наше, уживају као какве паше возају се ко цареви сами, а вера им борави у таму, јер да свету праву, за њи ове нестало би славе, свети Сава син Немања краља, одрече се краљевских земаља, одрече се краљевског престола, а у славу Христовог синвола, пође напред тако духом бујним, како зора својим зраком весело, милеоне створио користи ове земље српске.

Одвраћо браћу од зависи, што се клаше, за престолом царским, за именом, свађаше владарским, што истину не знадоше праву, ну ко само да крунише

главу, братску крвцу хтедоше пролити, братском крвљу браћа се умити и сви ови ко краљеви помреше, али своје име не узнесе, а он умре ко калуђер нико, али је име вечном славом, слико, Христос сам ј" са дванајст верни, задобио толико народ смерни зар ми не би са владиком једним, Са човеком моралним и вредним, светој цркви дали би полет бољи тој истинској нашој богомољи.

Ја држим да ће, духовна власт, то јест Архијерејски сабор признати, као и сваки разуман и поштен мислилац и пријатељ народа, да је овај захтев мој основан на животним потребама народа и Србије, на захтевима тачних и стварних наука, па чак и на Јеванђелској и културног препорођаја као озеблом сунце, а не поповских и мантијашких измотација. Ову ће истину потврдити сваки прави зналац политичне економије, то јест, науке о народном благостању, да је ово моје мњење заиста овако тврдићу мало ниже са једним, доказом које факат, а и пред судом је оправдан, што народна филозофија вели: За њиву треба мотика а не молитва; наука каже: на привредној настави лежи моћ народа и државе, а узор мученик Христос говори у Јеванђељу: „Црква божија, то сте ви (народ); Бог је унутра у вама, а истински богомољци не моле се ни у цркви Јерусалимској, ни на гори Самаријевској, него се моле духом и истином и то свуда и на сваком месту, а не међу зидовима нашараним са иконама и кандилама; јер је Бог дух и истина.

Ко то не прима, тај или не зна шта ради него се бакће ситницама и шареним бајкама; или је себична и властољубива уштва, која под фирмом цркве и обреда изопачава и понижава свету науку Христову, помрачава тачне науке и тргује с научним и хришћанским моралом.

Ко, са разлозима тачнијих наука, и чистог разу-

ма докаже да све поменуто није овако, како рекох, ја му дајем главу за каштигу.

Дакле, док не поправе Архијериски Сабор горе-поменути захтев, захтев потреба народних и захтев науке и јеванђеља, у Христовој науци нема манастира ни Митрополија, ни ти архимандрита, ни владика нити друге сенеморије.

Из овога се види да би паметније било да Арх. Сабор, и сам митрополит, изналази начина, како ће сузбити страховити разврат, које се испод мантије крије и испољава тако далеко, да мантијаши у сред цркве, школе, и туђе породице чине јаничарска насиља каква не видимо ни код башибозлука; овде ћу да кажем овај факат, а у исто време оћу да упитам Арх. Сабор зашта је осуђен поп Јања парок из Врање дали је за силовање, или за масне погаче врањске.

За тим треба укинути свима пензије, не достојним а и нерадним место тога мало им нешто дати нека раде нек се хлебом храну, нек познају радничке дане, српска земља би тиме корачила; први би углед у Европи била, а сав новац што се грдно троши, на пензије чиновника лоши, пренети а на фонд раднички на сточарство и на виноградство, па за тиме подићи многобројне фабрике, и радионице, па разума ко има иоле, тамо ће га морат већи стећи, из дивљаштва у питомост прећи, наше школе, као што су сада препуне су западнога гада, расаднице самих великаша, баш од који страда земља наша, а не трпи више раја наша браћо. Ето школе све што данас уче, како људи до с' власти докуче, па гди треба ту и крв не штеде. Па сад рец'мо да л нам школе вреде војска сви смо у земљи војници, ну мана је у војној клици, што нам дела јако мрачне славна, а заклетва наша није права.

Јер се војник не заклиње својим светим домом, светим прахом парађедским гробом, нараштајем за

кога се бори да државу слободну му створи, од свог дома мислим да ништа боље и светије нема, Људским бићу на земљи светије, с' тога свако кад труба, заори, у бој пође да се за дом бори, и за права српске отаџбине у којој живи, а не дошљаци када се позове да у бој пође, он је већ, се уватио за туђу бандеру, то Србија и српски владар треба ове гадове очистити, са српског земљишта, јер ови српској сиротињи не даду да парче хлеба зараде; они овде зараде а у своје отаџбине одговарају све општинске и државне терете;

Браћо Моја после овога мога говора има да вам изјавим да ћу овај мој говор изнети и то књига које ће се звати *жишије српског народа из раденичкога живота*;

Новомодерни живот песма.
 Боже мили Радоване Благојевићу
 Шта на свету нема,
 Нека каже ова песма свима,
 Пропасти је било и досада,
 Али сада са свим се пропаде,
 Јер су данас сви једнога мњења.
 Нема стида, нит има поштења,
 Нова млада мирна за два дана,
 После нема ни стида ни срама,
 Чим се уда свака дигне њушку,
 Као војник на вежбању пушку,
 А невиди жалосна јој мајка, — мати
 Шта јој свекар и свекрва пати,
 Без мира су и дању и ноћу,
 Све премишља комата ће доћи,
 А сна им се румени и бели.
 Из шпар-касе због ње су узели,
 Досад нешто и било је мира,
 Док су младе ишле без шешира,
 По адету купим само венац,

Мало сукње и шарену кецељу,
 Није било шешира, ни свиле,
 Па су младе поштеније биле,
 А сад одмах, чим с' дарива рита,
 Одма прија пријатеља пита,
 Пријатељу кћи се моја проси
 Да ли код вас ко год шешир носи,
 А пријатељ сирома уздане,
 Носи прија боме још од лане,
 Још пријатељ на то прији дода.
 Па шта ћемо кад је таква мода,
 Пријатељу гледај купи и ти,
 Нису новци у петнајест динара,
 А не каже пријатељу прија,
 Да кћи незна тесто да развија,
 И кецељу свака од шест пола,
 Да не уме сама да уроља,
 Сад је мода од Тисе до Мораве,
 Свака шишер дигла на врх главе,
 На шеширу цвећа сваке боје,
 А код куће најела се проје,
 И пантљике црзене и жуте,
 А у ње су неопране скуте,
 Шором иде ко јела и вије,
 Три недеље пресвукла се није,
 Кад јој пређе година удаје,
 Нешто с' момком све шурује тајом,
 Кад су сами она њему вели,
 Најбоље би било да с' оделимо,
 Јер видим умрећу од рада,
 Шта ми твоја нана заповеда,
 Ја све радим, она само седи,
 И у мене ко несрећа гледа,
 Па још кад јој њена друга приђе,
 Она каже шта јој на ум дође,
 И док седи с' њом, та њена друга,

Она прича колико има дуга,
 А ја одмах тад познах по гласу,
 Преговара мени за шпар-касу,
 Кад твој бабо и нана блебећу,
 Више с' њима ја живити нећу,
 Момак ћути само саго главу,
 Ко марвинче, кад запасе траву,
 Е, па добро, кад друкчије није,
 Само то се тиче комисије.
 С' мог ћу врата, све дукате дати,
 Само гледај комисију плати,
 Па нас двоје бићемо без бриге,
 Имаћемо коња и таљиге,
 Добићемо четири ланца земље,
 Ти се небој докле видиш мене,
 Шешир нећу више? у фијоку
 У њега ћу насадити коку,
 Отац од њих рукама одмахне,
 С млађим сином у кућу остане,
 Сад им више не помаже светац,
 Отац један а син други слепац,
 После Србин не мари да живи,
 Онда су му сви ђаволи криви,
 Виче, псује, напала га дрека,
 Онда му је школарина тешка,
 И стискава зубе и вилице,
 Па он вели, сви су изелице,
 Ти погледај, и очи отвори,
 Каква ти је буре у комори,
 И остало покућанство разно,
 Беше пуно, а сад? све је празно,
 Ал си весо, о сватови био,
 Па што, плачеш што си потрошио,
 А кварт први порције си дао,
 Још ти треба, а ти си пропао,
 Па још мало, требаће и нови,

А теби су појели сватови,
Зато брате, свега се окани,
Па ће бољи да т' освану дани,
Ма кад станеш другога женити,
Немој такве сватове правити,
На високо нек се други пењу,
А ти твоје венчај о јутрењу,
Па се брате нећеш задужити,
Од шпар-касе можеш миран бити.

Ову књигу сам ставио и написао својеручно

24. октобра 1904. год.
Геоград.

Радован Благојевић.

Г. сува тобетина сос кисељуге
и проја насва туску од крвотворе

у сува тобетина рен крвотвор и аурисам
кев с доветном

С. сува тобетина сос кие. таурине
со рибо и ницале тасете ретик
тиср и ницале тасете

Г. сува тобетина сос кие. и керо
панасјанија Јундвара
переме

Петак, сува тобетина парад. со
ласуб со динере и ницале
јанија линдвара

С. сува тобетина сос подворах
тиср од крвотворе свјетла и ницале

Н. сува тобетина сос сарна
од кие. кубуса переме тел. у
јунсти и ницале со сарна